

75 שנות טיפול מוצלח בילדים ונוער בסיכון

חדשות "הרי ירושלים"

יום רביעי 5 בדצמבר 2018

"ברית אלון - צומחים ביחד"

בשנת הלימודים הנוכחית זכה בית ספרנו ביוזמה "יד ביד" של משרד החינוך בשיתוף עם קרנות הביטוח הלאומי והקרן לעידוד יוזמות חינוכיות. היוזמה הוגשה בשיתוף עם בית הספר "אלון" במעלה החמישה. בשנים האחרונות נרקם קשר מיוחד ופעילויות משותפות בין בית הספר "הרי ירושלים" לבין בית ספר אלון, שנמצא קרוב לבית הילדים. בעקבות המפגשים המיוחדים בין שני בתי הספר, עלה הצורך של תלמידי שני המוסדות להכרות משמעותית והעמקת הקשר. ביוזמה שני צירים מרכזיים: "חונכות בני ובנות מצווה" שמפגיש בין ילדי חטיבת הביניים ב"הרי ירושלים" לבין שכבת ו' בבית ספר אלון, ו"קבוצות השווים" שמפגיש בין קבוצות קשת ועופר ב"הרי ירושלים" לבין שכבת ג' בבית ספר אלון. בנוסף, ימשיכו מפגשים של בני מצווה משני בתי הספר לפעילות חניכה מעצימה לשכבות צעירות מהם בשני בתי הספר. המפגשים מבוססים על תהליך חינוכי-חברתי בו התלמידים לומדים

להכיר ולקבל את השונה, להיות מעורבים חברתית, ליזום וליצור. המטרות של היוזמה הן לחשוף את שתי האוכלוסיות לסוג אוכלוסייה שונה, מפגש בלתי אמצעי שיכול להוליד קשרים בלתי פורמליים ושינוי עמדות; ללמד את הילדים על פתיחות וקבלת האחר, מתוך הכרות, התחככות ועשייה משותפת; והעצמה של התלמידים וחיזוק הדימוי העצמי, שנובע מהעברת פעילויות משותפות.

לקראת המפגש הראשון בין חטיבת הביניים לבין שכבת ו' קיימו מורות "הרי ירושלים" שיחה עם תלמידי אלון בכיתות ו' וסיפרו על האוכלוסייה בבית הילדים. גם אצלנו הכינו את התלמידים לקראת המפגש. המפגש התקיים בבית ספר אלון. תחילה התחלקו הילדים לקבוצות ושיחקו משחקי היכרות. לאחר מכן נכנסו לאודיטוריום וצפו יחד בסרט "אבוללה". כל ילד משכבת ו' הביא איתו שתי שקיות פופקורן, אחת עבורו ואחת עבור חבר מבית הילדים. המפגש היה מוצלח וילדים רבים משני בתי הספר הביעו רצון להיפגש שוב ולהכיר יותר. האינטראקציה בין הילדים הייתה חיובית ולצופה מהצד היה קשה להבחין מי מאיזה בית ספר. עלו גם שאלות רבות בקרב הילדים משני הצדדים כמו: "מתי אתה רואה את אמא?", "מתי אתם יוצאים לטיול פוקס?" (כשהילדה ששאלה התכוונה לטיול לקניית בגדים), "אפשר לקבל את הטלפון?", ועוד. כל

השאלות נשאלו בעדינות וילדים רבים נעזרו במורות משני בתי הספר.

גם בקרב מורות בית ספר אלון הייתה התרגשות רבה במהלך ולאחר המפגש. כך כתבה מובילת היוזמה בבית ספר אלון: "אני חייבת לומר שזו הייתה חוויה אדירה גם עבורנו המבוגרים...התרגשתי מאד לראות איך הילדים התיישבו יחד ודיברו ביניהם במהלך הצפייה בסרט... זה היה מחמם את הלב..."

להיות מדריך בפנימיית "הרי ירושלים"

בבית הילדים של "הרי ירושלים" עובדים 22 מדריכים טיפולים. רוב המדריכים גרים בדירות במתחם הפנימייה, חלקם עם המשפחה ובני/בנות זוגם. קבוצה של שלושה מדריכים מלווה כל אחת משבע היחידות ב"הרי ירושלים". הם נמצאים עם הילדים מההשכמה בבוקר עד לצלצול הראשון של בית הספר ואז שוב מהצלצול האחרון עד שהילדים מניחים את הראש על הכרית בלילה.

רוב המדריכים מגיעים ל"הרי ירושלים" לאחר ששמעו על הפנימייה ועל העבודה החשובה שנעשית כאן. "להיות מדריך ב"הרי ירושלים" זה לחיות את הילדים והעבודה כל הזמן ותמיד מחזיקים בראש שזו לא סתם עוד עבודה. אנחנו באים למשמרת והילדים חיים וגרים פה לכן הרבה פעמים אני אומרת שאני עם הילדים ולא שאני בעבודה.. גם כשאתה לא פיזית עם הילדים אז הראש איתם בביתן.. ואם לא על מה שקורה לילדים עכשיו בביתן אז בתור מדריכה אני תמיד בשאלות עם עצמי אם פעלתי נכון עם אותו ילד באותה הסיטואציה ואם הייתי צריכה להגיד משהו אחר או לעשות משהו אחר באותו הרגע..."

בחטיבה הצעירה מדריך מלווה את הקבוצה שלו לפרק זמן של 4 שנים. בחטיבת הביניים הילדים נמצאים בקבוצה לתקופה של 3 עד 4 שנים. ואז מגיע שלב הפרידה. "הפרידה היא קשה כי בתור מדריך אתה ממש איתם בהכל מהרגע שהם קמים עד שנכנסים למיטה לישון, דואג להם, מטפל בהם צוחק איתם, מדבר ובעיקר רואה את התהליך שהם עוברים ואז הפרידה קשה וכל התהליך שלה קשה כי אתה ממש נקשר לילדים..". כשהילדים עוזבים יש אנשי צוות ששומרים על קשר עם הילדים דרך הטלפון או הודעות, אך הקשר אינו אינטנסיבי כמו בתקופת שהותם בפנימייה.

הילדים מפגינים לעיתים התנהגות תוקפנית ואלימה וחוסר יכולת לשלוט בדחפים שלהם. בשל כך המדריכים נזקקים לתמיכה מקצועית בלתי-פוסקת ולהכשרה במהלך עבודתם, הכשרה שתספק להם "רשת בטחון" ותמנע התשה מקצועית. הודות לכך מדריכים עובדים בפנימייה במוצע של 10 שנים, דבר המצביע גם על מסירותם לילדים, לתפקיד ולמקום. מספר מדריכים אף ממשיכים ומתקדמים לרכז קבוצה בתוך הפנימייה, או פונים ללמוד עבודה סוציאלית או פסיכולוגיה וחוזרים לכאן בתור מטפלים. גם מנהל הפנימייה התחיל את דרכו כמדריך.

המערך הטיפולי באמנות, דרמה ובעלי חיים

בבית הספר "הרי ירושלים" מתקיים לצד השיעורים החינוכיים מערך טיפולי, הכולל טיפול באמנות, טיפול בדרמה, וטיפול בעזרת בעלי חיים. כיום עובדות עם הילדים ארבע מטפלות באמנות, מטפלת בדרמה, ומטפלת בעזרת בעלי חיים, כשלושתן ארבעה חדרי אמנות מצוידים היטב, סדנת דרמה, ופינת חי מרווחת ומטופחת. מערך זה הוא חלק בלתי נפרד משגרת יומם של הילדים. הטיפולים מתקיימים בקבוצות של 3-5 ילדים ושם הילדים מקבלים (ונוטים) משוב, שיקוף ותמיכה אישיים הן מחבריהם והן מהמטפלות. בנוסף לכך, אותן מטפלות מקיימות טיפולי פסיכותרפיה פרטניים כחלק ממערך הפסיכותרפיה במוסד.

במסגרת הטיפול באמנות הילדים מוזמנים לשחק וליצור מתוך עולמם הפנימי. זה מתאפשר על ידי פריסת מגוון רב של חומרים, בנוכחות של מטפלת שקשובה וששומרת על מרחב בטוח. תפקידה, לעזור לכל ילד לתת צורה לחוויות ורגשות שלו, למצוא משמעות בהם, ולתקשר אותם באופן שמקל על הבדידות והחרדה שילד לא מובן מרגיש. הצלחת תהליך כזה משתקפת בגיבוש הזהות האישית של הילד ובחיזוק הדימוי העצמי שלו. רוב הילדים יוצרים במסגרת של סטודיו פתוח בו כל אחד יכול לבחור באיזה חומרים, באיזה נושאים ולאילו מטרה הוא יוצר. החדרים מצוידים בחומר קרמי, גבס, עץ, גרנטאות גדולות וקטנות, צבעים למיניהם, ניירות ולוחות, חומרי מלאכה ותכשיטנות, בדים, וצמר; והילדים נחשפים ליצירות של אמנים, כמו גם ליצירות של חבריהם. בבסיס העבודה של המטפלות באמנות, ההכרה בכוח המרפא של האמנות, יצירת דימויים וסימבוליזציה, ובמרכזיותם להתפתחות הילד.

הטיפול בעזרת בעלי חיים מתרחש בפינת החי, מרחב שתוכנן באופן בו המבנה והסביבה יתנו תחושה אחרת, מעין בועה אליה הילדים יכולים להגיע. בפינת החי ישנם שני אזורים: המבואה הפנימית שבה בעלי חיים שונים והסביבה החיצונית שבה כלובים גדולים, דיר ובריכת ברווזים. בפינת החי יש בעלי חיים מסוגים שונים וסביבה צמחית עשירה ועוטפת, מלאה גירויים הכוללים ריחות, צלילים ומרחב. טיפול בעזרת בעלי חיים מבוסס על קשר רגשי שנוצר בין הילד לבעל החיים. במרחב הרגשי שנוצר בפינת החי מתאפשרת העלאת של תכנים המעסיקים את הילד. בהמשך, ויחד עם המטפלת, הוא יכול לעבור עיבוד והפנמה של תכנים אלה. לטיפול בעזרת בעלי חיים יש איכויות היכולות לשמש כרז לתהליך טיפולי גם אצל מטופלים אשר התקשורת המילולית אינה טבעית עבורם; במקרה כזה בעלי החיים יכולים לשמש כגשר וכגורם שמקל מאוד על יצירת קשר.

דרמה תרפיה מגייסת תחומי יצירה שונים מעולם התיאטרון--כגון כתיבה, בימוי, תלבושות, תפאורה, תנועה, משחק ועוד-- כדי לאפשר הבעה עצמית ולהביא לחוסן וריפוי נפשיים. זה נעשה דרך יצירת מרחב מאפשר בליווי מטפלת שבו זמנית מכירה באינדיבידואליות של הילדים ושמסוגלת לזהות את התהליכים המשותפים שלהם. דרמה תרפיה עובדת על עיקרון ההרחקה. כלומר, הילד לא מדבר ישירות על עולמו הפנימי אלא מוציא את חוויותיו הפנימיות ואת הנושאים המעסיקים אותו באמצעות דמויות שונות שאותן מגלם. מכיוון שהדמויות אינן הוא עצמו מתאפשר עבור הילד חופש ביטוי רחב יותר. בעצם החוויה של גילום תפקיד נוצרים תהליכי עיבוד נפשיים. בנוסף על כך אצל חלקם של הילדים ניתן לעשות תהליך בו יתבוננו על הדמויות אותן גילמו ויבחנו כיצד הן קשורות לחייהם. אם כי הדגש הוא על ביטוי חופשי וספונטני, במפגשים עם הילדים יש במקביל למידה של כלים תיאטראליים על מנת להעניק להם אמצעים נוספים להתבטא ולהכיל את חוויותיהם.

הטיפול בעזרת בעלי חיים, בדרמה ובאמנות מאפשרים לילדים להתבטא, ליצור ולחוות במציאות חלופית או סימבולית, דבר שחיוני לילדים שסבלו וסובלים מטראומות. המרחבים (Setting) השונים שומרים על הילדים כאשר הם מביאים לידי ביטוי את עולמם הפנימי הכאוטי ואת חוויותיהם הראשוניות המפרקות. המטפלות אוספות ומבצעות אינטגרציה לחוויות הילד דרך מציאת משמעותן. כל זאת, על מנת לגבש את העצמי שלו, ולהוביל להתקשרות בריאה, ללמידה וליצירה, ולחיים בכלל. ניכר שהילדים מגיעים לטיפולים השונים בשמחה, וחווים חוויה משמעותית. הכוחות הבריאים והיצירתיים שמתפתחים תוך כדי תהליך מחזקים את התקווה ועוזרים לילדים לבנות את מקומם בעולם.

בנוסף לקבוצות הטיפול הקבועות ולטיפולים הפרטניים, לפעמים נעשים פרויקטים משותפים בין המטפלות לצוות הישיר של הילדים; אלו הזדמנויות לעבוד ביחד וליצור יצירה משותפת קבוצתית, דבר המגביר את שיתוף הפעולה בצוות ומהווה סיבה לגאווה.

חלק ניכר מעבודתנו עם ילדים בסיכון הנמצאים תחת חסותנו נשען על עזרה ותמיכה של ידידים. אנו מסורים למטרה להחזיר לכל ילד וילדה את האמונה בעצמם ואת אמונתם שהעולם נועד גם להם. כל מחווה ונתינה מחזקת את אמונתם בעולם הסובב אותם, ואמונה זו דרושה כבסיס שעליו אנו בונים מחדש את עולמם ומאפשרים את תהליך השיקום. אנו מזמינים אותך להשתתף בעשייה על ידי תרומתך ותמיכתך בעמותה.

[לתרומה דרך האתר לחצו כאן](#)

להסרה מרשימת התפוצה [לחצו כאן](#)